

“Azərbaycan dramaturgiyası və milli teatr”

Dünən Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyində Azərbaycan milli teatrının yaradılmasının 150-ci ildönümünə həsr olunmuş “Azərbaycan dramaturgiyası və milli teatr” mövzusunda respublika elmi konfransı keçirildi.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə görkəmli dramaturqlar Hüseyn Cavid və Cəfər Cabbarlının yaradıcılığından bəhs edən sərqi ilə tanış olublar.

Konfransı Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin baş direktoru akademik Rafael Hüseynov açaraq Azərbaycan milli teatrının və dramaturgiyasının tarixindən, keçdiyi inkişaf yolundan söz açdı. Akademik bildirdi ki, Azərbaycan dramaturgiyası və milli teatrı hər bir azərbaycanlı, eyni zamanda, tariximiz və mədəniyyətimiz üçün yüksək məna və dəyər daşıyır. Çünki peşəkar tariximizin yaşı ilk afişadan götürülsə də əslində Azərbaycan teatrının yaşı daha qədimdir. Meydan tamaşalarından tutmuş, xalq arasındakı müxtəlif kütləvi tamaşa növlərindən başlamış milli teatrımız özünəməxsus tərzdə inkişaf edib.

Rafael Hüseynovun sözlərinə görə, Azərbaycan peşəkar teatrının yarandığı 1873-cü il mədəniyyət hadisəsi Avropa üslublu teatr tariximizin başlanğıc dövrüdür. Lakin Azərbaycanda hələ orta əsrlərdə Yaxın Şərqdə olduğu kimi, imam Hüseyn müsibətini səhnələşdirən şəbih tamaşaları göstərilirdi. Akademik onu da

əlavə edib ki, Məhəmməd Füzulinin “Hədiqə-tüs-süəda” əsərini bu mənada Kərbəla hadisələrindən bəhs edən xüsusi bir ssenari hesab etmək olar. Ərəb və farsdilli mənbələrdə bu mövzuda yazılmış əsərlərdən fərqli olaraq ustad Füzulinin yaratdığı poemada həmin faciənin türkmənşəli tarixi qəhrəmanlarının da obrazları yer alır.

R.Hüseynov dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin “Leyli və Məcnun”dan “Koroğluya” qədər məqaləsinə istinad edərək xalq musiqisi əsasında yazılmış “Leyli və Məcnun” operasından Avropa üslubunun tələblərinə cavab verən “Koroğlu” operasına qədərki inkişaf dövrünü Azərbaycan operasının otuz illik yüksəliş çağını olduğunu qeyd edib.

Akademik R.Hüseynov Azərbaycan dramaturgiyasının da inkişaf mərhələlərindən bəhs edərək, rus, Avropa ədəbiyyatına yaxından bələd olmuş Nəcəf bəy Vəzirov, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev və digər ədiblərimizin zəngin dramaturji irsini teatr sənətinin vüsəti adlandırır. Azərbaycan dramaturgiyasının şəərəli tarixinə nəzər salan R.Hüseynov Hüseyn Cavidin və Cəfər Cabbarlının yaradıcılığından söz

əçib. Zəngin Azərbaycan dramaturgiyasının inkişafında bu böyük mütəfəkkirlərin xüsusi rolu olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, Hüseyn Cavid Azərbaycan poetik teatrının təməlini qoyan bir şəxsdir, Cəfər Cabbarlı isə müasir Azərbaycan dramaturgiyasının yaradıcısı idi.

Azərbaycan Dövlət Teatr Muzeyinin direktoru Sevinc Mikayılova rəhbərlik etdiyi mədəniyyət ocağının yaranma tarixindən və fəaliyyətindən söz açdı.

Konfransın plenar iclasında AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Müasir Azərbaycan dili şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru, dosent Nərgiz Hacıyevanın “Azərbaycan dramaturgiyasında tələffüz məsələləri”, Azərbaycan Dillər Universitetinin əməkdaşı, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Vüsalə Ağabəylinin “Azərbaycan dramaturgiyasının banisi M.F.Axundzadənin

yaradıcılığında gender problemi”, Nizami Muzeyinin əməkdaşı Zərəmə İbrahimovanın “Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin dəyişilən ekspozisiyasında Azərbaycan teatrının əksi keçmişdə və indi” mövzusunda məruzələri dinləndi.

Elmi konfransın “Azərbaycan teatr tarixi muzey arxivlərində”, “Tarixi şəxsiyyətlər dram əsərlərində və teatr səhnəsində”, “Teatr tarixi, teatr tənqidi və ədəbi tənqid” və digər mövzuları əhatə edən bölmə iclaslarında ən müxtəlif elm, təhsil, mədəniyyət ocaqlarından daxil olmuş məruzələr təqdim edildi.

Sonda konfransda çıxış edən məruzəçilərə sertifikatlar təqdim olundu.

**Qabil YUSİFOĞLU,
“Xalq qəzeti”**